

Ministerul Educatiei si Stiintei al R. Moldova
Institutul International De Manegement
Catedra: Management

TEZA ANUALA
Sistemul financiar bancar

Cuprins

Introducere.....	p.2
Rolul si structura sistemului bancara.....	p.4
Servicii bancare.....	p.8
Capitalul bancar.....	p.15
Dezvoltarea sistemului bancar in Republica Moldova.....	p.22
Incheiere.....	p.28
Bibliografie.....	p.30

Introducere

Sistemul financiar bancar care are ca obiect instrumentele si tehnicile de plata reprezinta un domeniu de pregnantanta importanta in desfasurarea operatiunilor economice si financiare in economia de piata.

Evolutiile in domeniu, care au fost determinate atat de cresterea considerabila a dimensiunilor fluxului de plati si respectiv de eforturi organizatorice de a opera cu maxima eficienta, dar si cu tehnologii noi angajate in domeniu au condus la constituirea unui segment independent de abordare stiintifica a sistemului bancar.

Sistemul financiar bancar ca o parte specifica a relatiilor monetare privind instrumentele si tehnicile de plata s-a dezvoltat puternic sustinuta de tehnologia moderna, de progresile intense ale informatiiei si telecomunicatiilor.

In tarile dezvoltate, ultimii 10 – 15 ani au reprezentat o etapa de ample transformari in domeniul bancar care au solicitat actiuni ample de organizare si reorganizare a retelilor de plati si compensare, echipari si reechipari tehnologice, functie de progresile rapide in domeniu. Un asemenea proces continua cu efervescenta, promovat fiind de cerintele cresterii eficientei activitatii bancare.

Propunandu-mi primordial sistemul financiar bancar , in sfera de abordare, lucrarea in cauza apare in conditiile in care in tara noastra organizarea sistemului bancar este in etapa de formare si dezvoltare.

Extinderea relatiilor noastre cu tarile din Uniunea Europeana si toate straduintile noastre de a ne alinia si integra cit mai repede in spatiul economic european necesita cu prioritate cunoasterea normelor, mecanismelor si tehnicilor utilizate in aceste tari, in cele mai fierbinti fluxuri ale interrelatiilor economice.

Este evident ca pentru Republica Moldova aceste norme, tehnici si tehnologii noi au cu necesitate o eminenta pregnantanta, fie ca elemente componente ale reformii sistemului financiar bancar de la noi de catre forurile internationale monetare si bancare sau pur si simplu ca o aliniere la normile si tehnicile utilizate in tarile dezvoltate din Europa si, in fapt, pe plan mondial.

Rolul si structura sistemului bancar

In epoca contemporana locul si rolul bancilor in economie este foarte mare, activind ca intermediar principal in relatia economii-investitii, relatie hotaritoare in cresterea economica .

Conceptele moderne privind dezvoltarea economica considera ca un rezultat necesar al evolutiei societatii, obtinerea de *economii* ale agentilor economici sau persoanelor fizice, reprezentind venituri neconsumate in perioada curenta si destinate unei utilizari viitoare. In cadrul acestor concepte *investitiile*, reprezentind achizitia de instalatii si echipament, structuri, masini si inventar, destinate dezvoltarii productiei

reprezinta o alta realitate a economiei si expansiunii ei ce afecteaza pe agentii economici.

Aceste, agentii economici, isi gasesc resursele necesare, fie prin proprii economii, fie recurghind la credite ce sunt acordate prin banci.

Locul si rolul bancilor in economie sunt determinate si de creatia monetara, factor specific al functionarii bancilor in economie. Bancile s-au afirmat esential ca institutii monetare, ca *intermediari monetari*, a caror caracteristica esentiala este posibilitatea de a pune in circulatie creante asupra lor insasi care sporesc masa mijloacelor de plata, volumul circulatiei monetare.

Caracteristica semnificativa a acestor intermediari este *transformarea activelor nemateriale in moneda*. Emisiunea de bancnote, functie initial deschise tuturor bancilor si restrinsa ulterior numai la banca de emisiune, reprezinta forma principala a creatiei monetare si cadrul primordial prin care are loc expansiunea masei monetare.

In cadrul sistemului bancar s-au inclus in timp si *intermediari nemonetari* a caror functii principale sunt: *colectarea de economii* sau *acordarea de credite pe termen lung sau scurt*, direct catre beneficiari (pentru investitii, comert exterior ipoteca, consum) sau prin angajarea de capitaluri pentru recreditare.

Multiplicarea centrelor de emisiune a creat conditii de incalcare a normelor de emisiune si incarcarea canalelor de circulatiei cu bancnote smise, cu, sau fara justificatie economica.

Astfel ca, in momente istorice diferite toate tarile dezvoltate au trebuit sa delimiteze net functiile bancii de emisiune, acestea concentrindu-se de regula la o singura banca, banca centrala. Acelasi lucru sa petrecut si in SUA , unde, desi exista 12 banci federale de emisiune , acestea actioneaza cu un tot unitar sub eghida unei autoritati monetare.

Specializarea bancilor a fost o tendinta ce sa manifestat in sinul bancilor timp de o intreaga epoca. La inceputul afirmarii tendintelor de specializare, acestea erau adesea declarative, propagandistice, fara a obliga la exclusivitate sau interziceri. Criza economica din anii 1929 –1933, care a bintuit in toate yarile dezvoltate, dar a facut ravagii in SUA prin crahul banean de proportii (36 de banci fiind declarate in stare de faliment) a impus o reglamentare severa a regimului bancar, care sa actioneze in scopul protejarii deponentilor. Astfel ca, statutul bancii a trebuit bine conturat, instituindu-se un regim limitativ de control asupra institutiilor de credit ce primesc depuneri si asupra modului de folosire a acestor resurse in procesul de creditare.

In acest cadru s-a delimitat, mai exact, acceptiunea de banca, sau de depozit. Desi structurile nationale ale sistemelor bancare sunt foarte diferite, purtind amprenta evolutiilor anterioare, sau a unor traditii ce se prepetuiaza, si fiind de o potriava supuse suflului innoirilor , totusi pretutindeni in lume s-au delimitat cu claritate la un moment dat:

- bancile de depozit si
- bancile specializate.

Bancile specializate au o misiune de interes public; creditarea pe termen mijlociu si lung pentru intreprinderi, creditarea marfurilor cu plata in rate ; creditarea locuitorilor cu garantii ipotecare ; gestiunea mijloacelor de plata , in special prin carti de credit etc.

Principalele lor orientari sunt: leasing-ul, factoring-ul, acordarea si garantarea de credite pe termen mijlociu si lung pentru intreprinderi, creditarea marfurilor cu plata in rate , garantarea locuintelor cu garantii ipotecare, gestiunea mijloacelor de plata, in special prin carti de credit etc.

In considerarea structurii sistemului bancar trebuie sa avem in vedere ca in componentele nationale se afirma si trasaturi generale dar si particularitati ale alcatuirii verigilor componente.

Astfel in SUA in mod firesc se considera in componenta sistemului bancar institutiile aflate in postura de furnizori importanti de resurse, cum ar fi companiile de asigurari, institutiile de constituire si administrare a fondurilor de pensii , fondurile comune de creanta etc.

Dimpotriva, in alte tari, in Franta de exemplu, institutiile de credit importante: Casa de Depuneri si Consemnatiuni, Posta, detinatoare a conturilor de depuneri postale, sunt atasate Tezaurului si nu sunt cuprinse in sistemul bancar. Cum insa Tezaurul este el insasi considerat partener in sistemul de credit al economiei, putem aprecia ca nu este decit o interpretare formala ce tine de subordonarea ierarhica a participantilor.

Unele banci actioneaza ca intermediari in anumite ramuri sau domenii de activitate, desfasurind activitati de mobilizare a resurselor, cit si de distribuire a creditelor in sfera lor specifica, in cadrul unui echilibru relativ intre operatiunile active si pasive proprii.

O mare parte din banci sunt insa unitati profilate *unilaterali*, fie promordial pentru *mobilizarea de resurse*, fie proponderent pentru *acordarea creditelor* din resurse ce-i sint puse la dispozitie.

In acest cadru, bancile joaca rolul de intermediar. Astfel bancile isi exercita rolul lor de intermediar nu numai intre agenti in afara sistemului bancar, ci au un rol major in reciclarea si valorificarea capitalului, in mobilizarea de resurse si distribuirea de credite. In acest proces se afirma si se detaseaza ca principale functii ale bancii cele doua laturi ale intermediarii:

- mobilizarea resurselor
- distribuirea creditelor

Legatura directa cu mii si milioane de agenti economici, titulari de cont, in legatura cu constituirea si utilizarea depozitelor, confera bancilor o alta principala functie in economia moderna, cea de *centru de efectuare a platilor* intre titulari de cont, si prin aceasta bancile determina si controleaza fluxurile circulatiei monetare scripturale.

In indeplinirea functiilor lor bancile indeplinesc anumite operatiuni specifice considerate si reunite dupa sensul lor in pasive si active.

Bilantul tuturor bancilor SUA.
(expresii procentuale)

Active		Pasive	
Rezerve	2	Depozite la vedere	18
Numerar	3		
Disponibilitati la banci	2	<i>Depozite stabile</i>	
Titluri de stat si alte		Depozite din economii	17
agentilor guvernamentali	13	Depozite mici (sub 10000)	
Titluri administratie		la termen	19
locala si alte titluri	6	Depozite mare (peste 10000)	
		la termen	15
<i>Credite</i>		Imprumuturi	24
-pentru comert si industrie	19	Capital	7
-ipoteka	24		
-de consum	11		
-interbancare	6		
-alte credite	7		
Alte active	7		
Total	100	Total	100

Servicii bancare

O prima categorie a acestor servicii o reprezinta serviciile de afaceri adresate firmelor.

Pe linia promovarii *metodelor noi de finantare* bancile au dezvoltat si au intermediat pentru clientii lor operatii de *leasing*, *factoring* sau le-au deschis accesul la *casele de misiuni de hirtii de valoare si participare la capital*.

Cea mai mare parte a serviciilor bancare nu comporta angajarea bilantiera: nu contribuie la majorarea resurselor si nu afecteaza activul bancilor, dar angajeaza riscuri aducind concomitent anumite venituri. Aceste operatiuni sunt evidentiata de banci si deci grupate din punct de vedere patrimonial ca *operatiuni extra-bilantiere*.

Aceste operatiuni sunt compuse din doua largi categorii:

- operatiuni de comision
- operatiuni privind obligatii anticipate sau conditionate.

In cadrul *operatiunilor de comision* banca actioneaza in numele si pentru contul clientilor sai.

Printre cele mai fregvente operatiuni de acest gen sint cele legate de efectuare platilor, in deosebi operatiuni de incaso, de incasare a creatiilor. De asemenea bancile efectueaza operatiuni de vnzare si cumparare de titluri pentru clientii sai.

Operatiunile privind obligatiile anticipate sau conditionate, in primul rind se incadreaza obligatiile anticipate ale bancii privind acordarea de credite prin:

- linii de credite, cind obligatia priveste suma creditului si nu conditiile.
- credite reinnoibile (revolving loan agreement) din care se poate beneficia pe durata contractului in conditiile stabilite, avantaje pentru care se platesc bancii un anumit procent.

O a doua grupa a obligatiunilor anticipate bancare decurge din circuitul cambial si este cunoscuta sub denumirea de *credite de semnatura*. Prin semnatura sa, banca garanteaza angajamentul clientului sau catre terti. Banca nu avanseaza fonduri, dar sustine prin propriul sau angajament increderea pe care o inspira clientului. Ea nu se angajeaza fara sa fi evaluat riscurile operatiunii care pot in cazuri extreme sa-i

atraga intreaga raspundere. Expunerea la risc pe care si-o asuma implica incasarea unor sume cu care beneficiarul garantiei remuneraza banca.

A treia grupa de *activitati de plasament* cuprinde operatiuni cu aceleasi caracteristici ca si cele anterioare. Printre aceste activitati mentionam: angajamente anticipate de a acorda credite (forward commitments), angajamente anticipate de a vinde sau a cumpara titluri, operatiuni denumite optiuni (financial futures sau options), angajamente anticipate supra dobinzii (interest rate swaps), sau cursuri de schimb (currency swaps)

Cele mai utilizate operatiuni sunt in domeniul valutar si in domeniul creditului. O alta categorie de servicii s-au dezvoltat in *sfera afacerilor internationale*: incasarea operatiunilor de export, finantarea exportului prin institutiile internationale de garantare a creditului pentru export, negocierea si scontul cambiilor straine, facilitarea importului prin credite documentare, operarea in conturi de valuta, angajarea in optiuni in moneda straina.

In general, bancile furnizeaza clientilor trei tipuri principale de servicii:

1. Deschiderea de conturi bancare (de diferite tipuri). O banca atrage bani de la clientii sai (prin conturi bancare), platindu-le in schimb dobinda pentru depozitele constituite. Plata acestor dobinzi este o cheltuiala pentru banca.

Atit pentru *persoanele fizice* cit si pentru cele *juridice*, bancile deschid, in evidentele lor, urmatoarele tipuri de conturi:

*conturi curente (la vedere), conturi in care titularii pot face operatiuni de incasari si plati curente;

*conturi de depozit (la termen), conturi in care depunerile se fac pentru un anumit termen, perioada in care titularii nu pot efectua nici depuneri in cont, nici plati din aceste conturi.

In functie de anumite activitati specifice, pentru clientii *persoane juridice*, bancile mai deschid si alte tipuri de conturi, cum sunt:

*conturi blocate, reprezentind capital social necesar constituirii unei societati comerciale. Dupa ce clientul prezinta la banca dovada inregistrarii societatii la Registrul Comertului, contul e deblocat, iar sumele sunt virate in contul curent al societatii.

* conturi blocate cu destinatie speciala, sunt conturi in care disponibilitatile titularului sunt temporar blocate in raport de o anumita operatiune, ca masura de protectie pentru banca si pentru buna desfasurare a unor obligatii de plata catre strainatate (acreditive, garantie etc)

*conturi pentru credite, destinate sa evidentieze credite acordate de banca si din care urmeaza ca acestia sa dispuna platii;

*conturi cu suma dobindita prin participare la licitatile valutare evidentiaza sumele in lei sau in valutare rezultate din operatiunile de vinzare-cumparare de valuta sau lei pe piata interbancara, ordonate de client si efectuate de banca in contul acestuia.

2. Facilitati de imprumut (de credit). Bancile imprumuta clientilor sume de bani pentru finantarea afacerilor acestora. Unele banci ofera imprumuturi atit persoanelor fizice cit si juridice. Clientul trebuie sa plateasca un tarif pentru analiza de catre banca a oportunitatii acordarii creditului si o dobinda pentru creditul primit. Aceste tarife si dobinzi reprezinta un venit pentru banca.

3. Servicii privind transferul fondurilor. Bancile furnizeaza si servicii privind platile prin transferul fondurilor (atit electronic, cit si prin instrumentele de plata), in numele si la cererea clientilor lor. Banca percepe un comision pentru acest serviciu,

comision a carui marime variaza in functie de valoarea sumei si de tehnica de transfer a banilor.

Banca poate oferi si servicii care aduc venituri din comisioanele, spezele si tarifele percepute pentru efectuarea lor. In cazul calatoriilor in strainatate, sunt necesare si anumite cantitati din moneda tarii respective, pentru cheltuieli imediate, desi, este mai sigur pentru turisti sa foloseasca cekuri de calatorie sau instrumente de plata asemanatoare, in loc sa poarte asupra lor valuta in numerar. Bancile pot asigura clientilor posibilitatea de a procura majoritatea valutilor tarilor lumii. Bancile vind moneda straina (valuta) la cursuri de schimb competitive si percep un comision pentru serviciul prestat. Principalii concurenti ai bancii in acest domeniu sunt casele de schimb valutar si agentii de turism, in special in zonele de destinatie ale calatoriilor de vacanta. Aceste doua tipuri de organizatii trebuie sa-si procure, al rindul lor, monede destinate schimbului valutar (de obicei acestea cumpara valuta de la banci).

Cecurile de calatorie sunt cele mai cunoscute servicii bancare oferite persoanelor care calatoresc. Cecurile pot fi folosite ca atare, pentru plata bunurilor si serviciilor, in toate tarile lumii sau schimbate in numerar. Un cec de calatorie cuprinde permisiune unei banci (sau a unei organizatii cu reputatie similara) de a plati o suma de bani oricarei persoane ce poseda fila de cec de la persoana in numele caruia a fost emis cecul. Cecurile de calatorie se pot procura de la orice banca. Pina de curind, majoritatea bancilor emiteau propriile cekuri de calatorie. In prezent, cele mai multe banci au incheiat acorduri de a emite cekurile uneia din cele mai mari companii internationale de cekuri de calatorie.

Plati privind derularea cheltuielilor guvernamentale. Bancile efectueaza plati si in numele guvernului, in special cele privind finantarea unor proiecte de investitii de stat. Spre exemplu, statul poate finanta constituirea unei noi scoli sau a unui spital. Companiile de constructie vor primi bani aferenti lucrarilor efectuate si finantate din fondurile statului, prin intermediul bancilor.

Incasarea taxelor si amenzilor. Persoanele care trebuie sa plateasca taxe sau amenzi pot folosi sistemul bancar, pentru plata sumelor datorate diferitor institutii sau chiar statului.

Consemnarea de depozite. La banci se pot constitui sume in depozit, cu rol de garantie, care sunt pastrate pe perioada solutionarii unor diferende judiciare sau a altor cauze.

Servicii de executor testamentar. Unele banci ofera clietilor acest tip de serviciu specializat, legat de mostenirile si proprietatile clientilor decedati. Bancile trateaza rezolvarea acestor probleme cu autoritatile administrative, in numele si la cererea urmasilor sau a beneficiarilor respectivei proprietati. Pentru aceste servicii, banca percepe un comision, in functie de valoarea proprietatii.

Casete pentru pastrarea valorilor. Clientii unei banci pot folosi seifurile acesteia pentru pastrarea unei valori. Serviciul se numeste *casete pentru pastrarea valorilor*, bancile percepind in schimb un comision. In baza acestui serviciu clientii isi pot lasa spre pastrare articole de valoare, cutii inchise, testamente sau alte documente importante. Banca emite o chitanta pentru bunurile lasate in pastrare, asumindu-si astfel, raspunderea asupra acestora.

Seifurile. Acest tip de serviciu, la fel ca si casetele de valori, implica folosirea unor spatii special amenajate care apartin bancii. Clientului i se pune la dispozitie un *seif*, accesul la seif fiind sub un dublu control, banca pastrand o cheie si clientul cealalta. Clientul depoziteaza singur bunurile in seiful sau. Acces la seif poate avea loc oricind in timpul orelor de program ale bancii, timp in care clientul poate retrage sau depune orice obiecte sau documente.

Depunerile pentru o noapte. Aceasta facilitate este oferita acelor clienti care doresc sa depoziteze fonduri, in timpul cind banca este inchisa. Cei care apeleaza mai des la acest serviciu sunt gestionarii si casierii magazinelor, care doresc sa-si depoziteze, pentru siguranta, incasarile zilnice la banca. In general, sunt doua metode de administrare a depozitului. Banca poate sa deschida depozitul in absenta clientului (dupa verificarea sumelor aduse) si apoi sa crediteze contul clientului. In a doua varianta, clientul aduna banii destinati depozitarii peste noapte, urmind sa-i verse, cu regularitate sau la anumite perioade de timp. Pentru astfel de operatiuni, bancile au spatii special amenajate si, bineinteles, percep un comision.

Eurocecurile. O carte de credit "eurocec" permite clientului sa schimbe cecuri, in numerar la bancile afiliate la sistemul Eurocec, din orice tara din Europa. Avatajul utilizarii eurocecurilor, comparativ cu folosirea cecurilor de calatorie este dat de faptul ca, in limita unei anumite sume (de exemplu 200\$), clientul nu trebuie sa achite in prealabil contravaloarea acestora. Valoarea cecurilor este debitata in contul clientului, in momentul transmiterii lor la banca eminenta. Cartile de credit eurocec sunt folosite cu sisteme de identificare speciale.

Asigurarea de calatorie. Bancile ofera un pachet standart prin care asigura clientul impotriva principale riscuri de calatorie, contra platii unei prime de asigurare. Principalul risc, acoperit prin aceste asigurari, este cel privind asistenta medicala, in putine tari straine avind acces direct la un tratament de urgenta gratuit. Asigurarea de calatorie permite rambursarea sumelor cheltuite, desi poate exista o limita maxima a sumei recuperabile. Tarile din Uniunea Europeana au incheiat acorduri reciproce cu privire la asigurarea asistentei medicale.

Unit Trust, este un serviciu bancar care se refera la operatiuni de investitii, de plasamente, care permit unui investitor, client al bancii sa investeasca intr-un portofolio de actiuni, miciorind marja de risc a investitiei. Termenul "Unit trust" semnifica pozitia bancii ca entitate de incredere in administrarea plasamentelor clientilor. La astfel de servicii apeleaza clientii care nu cunosc modul de functionare a bursei. Comisionul perceput de banci este in functie de suma investita.

Achizitionarea si vnzarea actiunilor. La cererea clientilor, bancile pot oferi servicii de vnzare si cumparare de hirtii de valoare (actiuni, obligatiuni). Cind un client doreste sa faca astfel de afaceri, in primul rind va solicita bancii cursul pe piata al hirtiilor de valoare pe care doreste sa le cumpere sau, dupa caz, sa le vinda. Banca obtine aceste informatii de la un broker care ii va comunica ultimul curs inregistrat pe piata. In baza informatiei primite, clientul este cel care decide. Tranzactia este executata de catre banca, potrivit ordinului clientului, iar executarea acesteia trebuie confirmata in scris. Pentru acest serviciu, banca primeste un comision de la broker si nu de la client.

Serviciul de consultanta in afaceri. Acest tip de serviciu este oferit de banci, in primul rind pentru afaceri mai mici. Banca se comporta ca un analist financiar si sfatuieste clientul cum sa isi amelioreze problemele financiare, cum sunt cele privind budgetul de venituri si cheltuieli, costurile, debitorii si fluxul in numerar (cash-flow). Prin acest serviciu banca percepe un tarif.

Capitalul bancar

Bancile trebuie sa indeplineasca o cerinta minima de capital. Capitalul reprezinta drepturile detinatorului de capital la banca. El este reprezentat in balanta, in principal, prin valoarea stocului, a surplusului si a cistigurilor retinute. Necesitatea capitalului bancar este indiscutabila si se refera in primul rind la mijloacele alocate de

catre fondatorii bancii si e compus, in general, de capital actionar, rezerve si profit nerepartizat.

Funcțiile principale a capitalului sunt:

- *de protectie*, presupune posibilitatea achitarii in cazul lichidarii bancii si tot odata presupune mentinerea solvabilitatii bancii prin intermediul rezervelor ce permit asigurarea activitatii bancii, chiar si in conditii de aparitii a unor pierderi.
- *Operativa*, consta in alocarea resurselor in vederea procurarii activelor necesare la etapa initiala a formarii bancii, este utilizata mai tirziu pentru asigurarea continuitatii bancii.
- *De reglementare*, se refera la posibilitatea de influentare de catre autoritati de a fixa cerinte fata de marimea capitalului bancii, determinind prin aceasta un raport intre capital si totalitatea operatiunilor ce le poate efectua banca.

Conform economistului Piter Rouse capitalul indeplineste functiile:

- Mijloc de asigurare a bancilor contra falimentului
- Asigura mijloacele necesare pentru crearea, organizarea functionarea bancii
- Capital este un barometru al nivelului de crestere a bancii.

In pasivul bilantului se refera toate sursele de formare a rezervelor bancare, ce sunt acumulate si utilizate in efectuarea operatiunilor active (activitati profitabile). Mijloacele proprii ale bancilor reprezinta totalitatea fondurilor ce asigura o independenta economica si o stabilitate a functionarii bancii. Aceste mijloace proprii sunt constituite din fondul statutar, fondul de rezerva, fondul de reevaluare a mijloacelor fixe, profitul nerepartizat din perioadele curente si precedente. Capitalul bancar e constituit din capitalul statutar compus din actiuni simple, privilegiate, surplus de capital si beneficiu nerepartizat. O alta sursa sunt obligatiunile pe termen lung, alcatuite din imprumuturi subordonate, note capitale si obligatiuni, alte hirtii de valoare achitate din rezultatul vinzarii actiunilor, rezerve compuse din rezerve pentru cheltuieli neprevazute, pentru plate dividendelor pentru acoperirea pierderilor etc. Rezervele bancare pot fi formate in mod obligatoriu (prin legislatie, acte normative adoptate de institutii autorizate) si la initiativa bancii.

Funcțiile, rolul, marimea capitalului propriu al bancilor au un specific aparte in comparatie cu alte domenii ale economiei. Acest specific al activitatilor bancare este influentat de calitatea de intermediar al bancii pe piata financiara care atrag sume mari de capital sub forma de depozite ale agentilor economici a persoanelor fizice si institutiilor de stat, precum si asigura o gestiune eficienta a acestor resurse, pastrarea acestora acordind totodata servicii specializate asigurind deponentilor un profit sub forma de dobinda pentru capitalul depus.

Sistemul de asigurare a depozitelor intr-o anumita masura micsoreaza pericolul de retragere a depozitelor si permite bancii sa-si mentina o cota a resurselor proprii intr-o proportie mai mica, necesara pentru asigurarea lichiditatii. Activele bancii sunt prezentate sub diferite forme de obligatii monetare, de regula mult mai lichide si mai usor realizabile pe piata de cit activele companiilor nefinanciare inghetate in active nemateriale. Acest moment asigura posibilitati de asigurare si acumulare a resurselor mobilizate si micsoreaza corespunzator necesitatea in marimea capitalului propriu. Ca rezultat a acestora, bancile si alte institutii financiare pot detine o pondere mai mica capitalului propriu in totalul resurselor, deoarece bancile gestioneaza eficient si utilizeaza diferite instrumente de atragere a rezervelor temporar disponibile.

Funcțiile de protectie si garantie a capitalului armonizeaza activitatea in cazul aparitiei unor pierderi neprevazute sau cheltuieli extraordinare. Necatind la faptul ca bancile au formate diferite fonduri, pentru acoperirea pierderilor mai mari poate fi

utilizat și capitalul propriu al bancii, în acest caz fiind folosit numai capitalul acționar al bancii și nu cel împrumutat deoarece aceste resurse însăși reprezintă creanțe pe datorie.

Capitalul social se formează în urma atragerii mijloacelor bănești prin emisiunea și înscrierea la acțiunile ce pot fi procurate contra mijloacelor bănești. Capitalul social este format inițial prin contribuția cotelor fondatorilor, mai târziu prin emisiunea de noi obligațiuni.

Marimea capitalului social poate fi modificat în vederea majorării prin emisiunea de noi acțiuni sau sporirea valorii nominale a acțiunilor deja emise. În sensul reducerii capitalului social se poate face prin micșorarea valorii nominale a acțiunilor sau rascumpărarea unei părți de acțiuni de la acționari.

Capitalul social servește drept o formă de asigurare a garanțiilor îndeplinirii asumate de bancă. Emisiunea se efectuează la fondarea bancii prin distribuirea acțiunilor între fondatori, iar la mărirea capitalului social, prin lansarea unei noi emisiuni.

Bancile formează *fonduri de rezerva* pentru a asigura executarea obligațiilor față de clienți și acoperirea pierderilor neprevăzute în procesul de activitate. Fondul de rezerva se formează în mărime de 25% din capitalul social al bancii. Marimea necesară a fondului se formează din contul defalcărilor din profitul neimpozitabil al bancii în mărime de 5%, iar după completarea deplină, defalcările pot fi efectuate numai din profitul de după impozitare. Fondul de rezerva este destinat în special pentru:

- plata dobânzilor pentru depozite în cazul insuficienței veniturilor
- plata dividendelor fixe, anuale la acțiunile privilegiate
- efectuarea altor cheltuieli (sponsorizări, completarea fondului de risc, etc)

Profitul nerepartizat reprezintă suma profitului acumulat în procesul activității financiare, ce rămâne la dispoziția bancii. La sfârșitul anului sumele rezultative de pe conturile bancii se transferă pe contul profitului. O parte din aceste sume sunt utilizate pentru plata dividendelor, iar o altă parte pentru plata impozitelor, transferurilor în diferite fonduri. Soldul profitului nerepartizat este fondul resurselor bănești ce rămâne la dispoziția administrației bancii și adunării generale a acționarilor și sunt utilizate conform planului strategic al bancii.

Bancile emit în circulație obligațiuni pe termen lung care sunt numite în diferite surse diferite, anume pot fi numite:

- note capitale
- obligațiuni neasigurate

Până în anii 40 aceste hirtii de valoare erau emise doar în cazuri excepționale, începând cu anii 60 au devenit un mijloc normal și frecvent de mobilizare a resurselor. În general emisiunea notelor capitale și a obligațiilor au crescut simțitor, însă ponderea lor în suma totală a capitalului bancii a rămas nesemnificativă. Avantajele emisiunii acestor obligațiuni pentru bancă constă în faptul că suma dobânzii care o plătește banca detinatorilor acestor hirtii de valoare se scade din profitul impozabil, dividendele la acțiuni se scad din profitul după impozitare, aceasta fiind una din deosebiri dintre obligațiuni și acțiuni. De aceea o așa formă de atragere a resurselor este mult mai avantajoasă decât emisiunea obligațiilor, multe țări obligațiunile pe termen lung nu sunt incluse în capitalul bancii doar figurează în componenta obligațiilor totale ale bancii. În Republica Moldova obligațiunile pe termen lung sunt emise pe termen mai mare de cinci ani, însă ele nu sunt incluse în capitalul bancii. Aceste hirtii formează doar niște obligațiuni ale bancii ce pot fi emise la valoarea nominală.

Bancile engleze emit în circulație *acțiuni împrumutate*. Acțiunile împrumutate sunt hirtii de valoare nominative emise pe termen mediu și lung pe care bancile le

distribuie pe piata financiara cu angajamentul de a le amortiza la un termen stabilit plata regulata a dividendelor, dividendele pentru ele fiind platite si in cazul cind banca nu are profit.

Notele capitale sunt pe larg utilizate in SUA, in ultimii ani acestea au devenit tot mai solicitate, insa ponderea lor in capital ramine nesemnificativa. Posesorii acestor hirtii de valoare nu beneficiaza de dreptul de vot, insa procentele cheltuielilor legate de aceste note sunt acoperite din profitul de pina la impozitare. Particularitatile obligatiunilor pe termen lung consta in faptul ca ele reprezinta hirtii de valoare de gradul II, subordonate, adica pretentiile detinatorilor acestor hirtii sunt satisfacute celorlalti creditorii ai bancii. Aceste tipuri de obligatiuni pe termen lung sunt emise si puse in circulatie de bancile mari, deoarece bancile mici nu au acces pe piata capitalului, iar plasarea acestor hirtii de valoare este foarte costisitoare. Bancile pot emite aceste tipuri de obligatiuni in marimea de 100% din capitalul actionar si 50% din cel excendintar.

Determinarea marimii capitalului atras reprezinta una dintre cele mai discutabile probleme din activitatea bancara. Unii economisti considera ca marimea capitalului trebuie determinata de piata, altii sustin ca marimea capitalului trebuie sa fie reglementat de organele autorizate deoarece partile negative a reglarii de catre piata nu pot limita riscul falimentului, nu pot sa sustina incredere fata de banca, sa micsoreze pierderile asociatiei bancilor si a altor organe in cazul falimentului unei banci asigurate. Acestea ar fi conditiile pentru care bancile ar trebui sa asigure marimea minima necesara a capitalului statutar pentru inregistrare si sa-l mentina pe toata perioada de activitate.

Informatia referitoare la marimea capitalului este ceruta de majoritatea investitorilor, creditorilor, clientilor.

Marimea resurselor proprii ale bancii depinde de caracterul operatiunilor active efectuate de ea. Orientarea activitatii bancii spre operatiunile cu un grad inalt de risc necesita o marire a resurselor proprii a acestor banci. Resursele proprii necesare bancii si marimea acestor depinde si de nivelul de dezvoltare a pietii resurselor de creditare, precum si de politica creditara promovata de banca centrala.

Din punct de vedere al bancii, o anumita rezerva de capital este dorita nu numai pentru protejarea detinatorilor de capital in cazul falimentarii bancii, dar sporeste si increderea clientilor, pentru ca solicitantii de imprumuturi de afaceri, ca si marii depunatori sunt impresionati de raportul inalt de capital. Dezvoltarea relatiilor de imprumut cu o banca necesita timp, iar firmele prefera sa imprumute de la banca pina cel mult anul viitor. Totusi, venitul marginal rezultat pe seama capitalului suplimentar se micsoreaza din acest punct de vedere. Sa presupunem ca o banca detine deja un stoc mare in raport cu datoriile sale, sansa de a da faliment este atit de mica incit suplimentarea capitalului nu va influenta prea mult pe clientii sai potentiali.

Atita timp cit rolul capitalului este de protectie, volumul capitalului necesar unei banci depinde de gradul de risc al activelor sale. Conform acetui lucru, raportul capital-actiive de care bancile au nevoie depinde de activele care le detin. Timp de mai multi ani, pina in 1992, raportul intre capital si active s-a mentinut la 8%. In cadrul numitorului acestui raport capital-actiive, activele lipsite de risc, cum sunt detinerile de valuta si asigurarile guvernului pe termen scurt, au pondere egala cu zero; adica nu se va raporta nici un fel de capital la acestea. Dimpotriva, activele supuse riscului, de exemplu asigurarile guvernului pe termen lung vor avea o pondere de 30%, adica va trebuie sa existe 2,4% capital. Actiivele cu cel mai mare grad de risc vor avea o pondere de 60% necesint 4,8% capital, in timp ce multe alte active, cum sint imprumuturile de ipoteci si imprumuturile de afaceri vor trebui sa aiba o pondere

de 100%, necesitind 8% de capital. Deasemenea este necesar un capital suplimentar in cazul in care raportul capital-actiue este neajustat pentru riscuri, in acest caz capitalul suplimentar va trebui sa fie cel putin 3%.

In acelasi timp, cu cit o banca detine mai mult capital raportat la actiuele sale in dolari ea va cistiga mai mult. Sa presupunem, de exemplu ca banca cistiga un procent profit la totalul actiuelor sale. Daca capitalul echivaleaza cu 10% din totalul actiuelor, atunci acest 1% profit de actiue reprezinta 10% profit pentru detinatorii de capital la banca respectiva; de pe alta parte, daca banca obtine aceleasi cistiguri, dar raportul dintre capital si totalul actiuelor este 5% atunci detinatorii de capital cistiga 20% la capitalul lor. Pentru fiecare banca exista asadar, un raport optim intre capital si actiue la care dezavantajul marginal al capitalului suplimentar se compenseaza.

Daca o banca da faliment, FDIC (Corporatia Federala a Asigurarii Depozitelor) ii opreste activitatea si salveaza pe depozitarii neasigurati.

Dezvoltarea sistemului bancar in Republica Moldova

Trecerea Republicii Moldova de la sistemul economic administrativ si de comanda la sistemul economic, bazat pe relatiile de piata, eficacitatea si vitalitate caruia au fost demonstrate de practica mondiala de gospodarire a tarilor inalt dezvoltate din punct de vedere industrial in mare parte depinde de rezolvarea, in interesele omului si dezvoltarii societatii, a unui complex intreg de probleme economice, sociale, politice etc care asigura in mod adecvat legatura dintre producator si consumator.

In realizarea practica a masurilor necesare indreptate spre crearea conditiilor si premizelor de dezvoltare a relatiilor de piata, un rol preponderent il are sistemul bancar, care este unul dintre elementele de baza ale infrastructurii de piata.

In conformitate cu legea Republicii Moldova, sistemul bancar al Republicii Moldova include: banca nationala a Moldovei, bancile comerciale si alte institutii de creditare. Notiunea de institutii creditare cuprinde persoanele juridice si fizice, care efectueaza fiecare in parte operatiuni bancare conform licentei eliberate de banca nationala a Moldovei.

Astfel, in prezent in Republica Moldova dupa analogia altor tari ca SUA, Marea Britanie, Germania, Austria este creat un sistem bancar de doua niveluri. Primul nivel il constituie banca nationala de stat a Moldovei, care este banca centrala in Republica. Ca un organ unic de emisie a statului, banca nationala a Moldovei determina politica monetara, creditara, valutara si supravegheaza ca ea sa fie realizata in viata, crecum si asigura un control viguros asupra activitatii celorlalte banci. Banca nationala isi prezinta darile de seama numai in fata Parlamentului Republicii Moldova si isi infaptuieste activitatea sa in conformitate cu legea Republicii Moldova "cu privire la Banca Nationala de Stat a Moldovei" fiind independenta, in actiunile sale, de organele executive.

Nivelul al doilea al sistemului bancar din Republica il constituie bancile comerciale, care realizeaza nemijlocit deservirea creditara si de contare a intreprinderilor si a populatiei. In afara de aceasta, bancile comerciale pot efectua si alte operatiuni bancare, care nu contravin legislatiei in vigoare din Republica Moldova si care sunt prevazute in statutele lor. In particular, e vorba de astfel de operatiuni precum tinerea conturilor clientului si ale bancii de corespondenta, emiterea documentelor de plata si a hirtiilor de valoare, eliberarea cautiunilor,

garanțiilor și altor obligațiuni pentru persoanele terțe, care prevăd executarea lor în forma banescă, procurarea drepturilor de cerere de a livra marfuri și a presta servicii, asumarea riscurilor de executare a acestor cereri și încasarea acestor cereri (factoring).

În legislația bancară adoptată în 1991, luându-se în considerare experiența bancară mondială și-au găsit reflectarea noile abordări a chestiunilor de reglementare a circulației monetare și, în general, a activității bancare. Această legislație determină metodele dirijării de stat a relațiilor monetare creditare și expune bazele juridice ale modelului nou de reglementare monetar-creditare a economiei și metodelor economice de control asupra activității bancilor comerciale din Republica, stipulează regulamentele principale de efectuare a operațiunilor bancare și principiile de concepere a sistemului bancar în Republica Moldova. Perfectionarea metodelor de dirijare a circulației monetare în Republica Moldova de către bănci are ca premiză restructurarea radicală a sistemului bancar, care se bazează pe principiul de egalitate a producătorilor de marfuri în particular și a băncilor independente. În legătură cu aceasta putem menționa că în Republica are loc un proces de creare în baza cotelor de participare a diferitelor structuri bancare comerciale.

Prin activitatea lor, băncile comerciale contribuie la accelerarea trecerii relațiilor de piață, în particular, prin aceea că o dată cu organizarea lor se reduce monopolismul și ia naștere concurența în activitatea bancară. Anume datorită acestui fapt sistemul bancar din Republica Moldova a devenit una dintre primele verigi a economiei, unde în mod real se înfăptuiește demonopolizarea, iar organizarea băncilor comerciale în aceste sisteme este un prim pas spre crearea pieții monetare.

Sarcinile principale ale băncii naționale și funcția ei ca bancă centrală a Republicii Moldova sunt următoarele:

- asigurarea stabilității, unității monetare naționale
- întărirea unității monetare naționale
- organizarea și realizarea emisiilor de bani
- elaborarea și traducerea în viața a politicii în domeniul circulației monetare, valutare și de creditare
- controlul asupra lichidității și procesului de creditare a băncilor comerciale
- controlul asupra activității băncilor în conformitate cu actele normative
- oferirea împrumuturilor statului și păstrarea tezaurului național

Banca națională de stat poate să stabilească normativelor minimale ale mijloacelor proprii în bănci, luând în considerare creditele și investițiile oferite, pasivele băncii, alte articole din balanță.

În ultimul timp în sistemul financiar bancar din Republica Moldova sub influența trecerii economiei republicii la relația de piață au loc schimbări calitative în veriga a doua a lui, care se caracterizează prin creșterea numărului de bănci comerciale. Odată cu creșterea numărului de bănci comerciale are loc procesul de concentrare a capitalului bancar.

Operațiunile valutare între participanții pieții valutare nu sunt posibile fără schimbul de valută și determinarea proporției lui. Prin schimbul unei valute pe alta se subînțelege procurarea și vânzarea valutei străine contra valutei naționale, iar proporțiile lor se stabilesc prin cotarea valutara. Banca națională efectuează cotarea oficială a valurilor pe teritoriul Republicii Moldova. Cotarea valutei străine în numerar se înfăptuiește de către băncile comerciale și casele valutare de schimb, stabilindu-se cursul de cumpărare și cursul de vânzare în funcție de cererea și oferta. În condițiile economiei de piață băncile devin centre de reglementare economică, trebuie să cunoască situațiile-cheie în stimularea producției. Având la dispoziție

resurse banesti mari, repartizindu-le in interesele intreprinderilor si ramurilor economiei nationale, bancile, organizind procesele de circulatie si creditare, accelereaza dezvoltarea sociala, contribuie la stabilitatea economica a societatii. In scopul rezolvării problemelor economice interne bancile trebuie sa activeze lucrul sau in directia schimbului international, crearii de catre ele a unei largi retele de relatii de corespondenta cu bancile altor state, participarii in sistemul de decontarii clearing. In prezent activitatea institutiilor financiare bancare suporta schimbari radicale legate de schimbarea conditiilor economice manifestate prin largirea sferelor de "aplicare" a banilor, formarea pietii hirtiiilor de valoare, posibilitatea de varsare a banilor in imobil, productie, comert, schimbarea structurii preturilor, ofertei marfurilor si serviciilor si corespunzator si a structurii cheltuielilor populatiei, cresterea cererii la credit.

Pentru dezvoltarea cu succes a legaturilor economice externe, in republica este format sistemul de reglementare financiar, valutar ce include: Banca Nationala a Moldovei, care efectueaza rapid operatii valutare creditare, precum si reseaua bancilor comerciale, autorizate de Banca Nationala a Moldovei sa efectueze operatiuni valutare. In legatura cu cresterea cererii populatiei si a persoanelor juridice in efectuarea operatiunilor cu valuta straina, in deservirea activitatii economice externe clientilor bancii, acumularea si repartizarea resurselor valutare in republica, bancile in baza licentei generale efectueaza urmatoarele feluri de operatiuni:

- deschiderea si tinerea conturilor valutare ale persoanelor juridice, conturilor curente si depunerilor in valuta straina ale cetatenilor care locuiesc pe teritoriul Moldovei, ale cetatenilor straini si persoanelor fara cetatenie
- procurarea, vinzarea si operatii incaso cu mijloace de plata in valuta straina (in numerar), documente bancare de plata, cecuri de calatorie, acreditive de calatorie si altele
- procurarea de la organizatii si cetateni si vinzarea catre ei a valutei straine in numerar, care se afla la conturi si depuneri
- efectueaza decontari la operatiile de export si import ale clientilor in valuta straina in forma de acreditiv documentar, incaso, transfer bancar si alte operatii

Bancile din Republica Moldova sunt preocupate de atingerea standartelor bancare internationale, in scopul recunoasterii de catre comunitatea bancara internationala si de catre clienti, ca banci cu un bun renume.

Exista doua documente deosebit de importante in care sunt precizate standardele privind desfasurarea activitatilor bancare. Primul document este *Conventia de la Basel*, care abordeaza problema capitalului bancar, al doilea document este intitulat *A Doua Directiva de Coordonare Bancara a Uniunii Europene* si se refera la acordarea de licente bancilor.

Guvernatorii bancilor centrale din tarile "Grupul celor zece" (state industrializate s-au intilnit in decembrie 1987 la Basel (Elvetia) si au semnat un acord privind criteriile ce trebuie avute in vedere in stabilirea dimensiunii optime a capitalului unei banci, acord cunoscut sub denumirea de *Conventia de la Basel*. In Conventie a fost definit capitalul unei banci, s-a stabilit nivelul minim de capital pe care trebuie sa-l aiba o banca (in functie de dimensiunea si riscului aferent activelor sale) si modul de stabilire a indicatorului de adecvare a capitalului.

Bancile Moldovei urmeaza reglementarile convenite la baze. In conformitate cu aceste reglementari Banca Nationala a Moldovei elibereaza autorizari bancare de trei tipuri:

1. Autorizarea de categoria A. Capitalul normativ între 8 și 16 milioane lei ce acordă dreptul de a desfășura tipuri de activitate financiară indicate în articolul 26, alineatul 1, literele A-I inclusiv N
2. Autorizație de categoria B. Capitalul normativ între 16 și 24 milioane lei ce acordă dreptul de a desfășura tipuri de activitate financiară mai diverse, litere A-J inclusiv N
3. Autorizație de categoria C. Capitalul minim 24 milioane lei, literele A-N.

Conform ultimei hotărâri a Convenției de la Basel, mărimea capitalului pentru toate trei tipuri de licențe se cere a fi dublat, pentru ca protejarea mai eficientă a deponenților și păstrarea încrederii față de bancă, ei fiind siguri că nu-și vor pierde banii dacă banca înregistrează pierderi în alte activități. Sistemul bancar al Republicii Moldova nu este impus de a urma această hotărâre deoarece Republica Moldova nu face parte din grupul celor zece, însă pentru încadrarea sistemului bancar, și în general a Republicii este foarte important de a urma acest acord. Dublarea capitalului pentru o bancă este o problemă destul de serioasă și de aceea băncile Republicii Moldova vor depune eforturi enorme pentru a face față acestei cerințe.

Incheiere

"Sistemul financiar bancar" – un component primordial în mecanismul dificil al economiei unei țări și-a economiei mondiale, se dorește un abecedar în paginile cărui să se găsească ceva din alfabetul unei teme care poate ocupa multe pagini în numeroase cărți. Ea adună, pe de o parte, o experiență de mai mulți ani, iar pe de altă parte are de muncă pentru a rasfoi o literatură a domeniului deloc săracă într-o țară a Europei Occidentale.

Lucrarea în cauză n-a fost un tratat, diplomă de economie ci o simplă lucrare de curs cu idei, aplicații și exemple culese din viață și din literatură din care fiecare poate dispune ceea ce s-o poate utiliza.

Tema abordată este o temă mult prea amplă pentru a cuprinde toate informațiile, nuanțele dar pe măsura posibilității lucrarea formează un nucleu al mecanismului de bază bancar. Astfel am abordat instrumentul principal activității bancare, capitalul, forța motrică, în general, în economia de piață. Banca fiind cea care minuire acest instrument și de minuirea adecvată a acestui instrument depinde starea economică și bunăstarea unei țări întregi. Nu degeaba falimentarea unei bănci aduce după sine un dezastru în economie și populației țării.

Ca concluzie reiese că sistemul financiar bancar se poate manifesta pe deplin doar într-o economie liberă, într-o economie de piață. Ca dovadă a acestui lucru este creșterea vertiginoasă a numărului băncilor odată cu încercarea de a trece a Republicii Moldova spre o economie liberă, economie de piață.

În urma studierii a mai multor cărți am ajuns la următoarele concluzii și rezultate. Prima idee este că studiul institutelor financiare și bancare nu trebuie să fie o însușire plictisitoare de fapte și cu siguranță că a învăța despre aceste instituții implică memorizarea unor termeni noi, ci înțelegerea unora dintre cele mai dificile probleme economice cu care se confruntă națiunea noastră, și anume: care sunt dimensiunile și limitele posibilităților de soluționare a lor. De aceea în această lucrare am consacrat un paragraf întreg sistemului financiar bancar al Republicii Moldova, problemele cu care se confruntă, reformele care au loc și care se vor întâmpla în viitor.

Bibliografie:

- 1) ECONOMIA POLITICA,
Redactor:N.Dobrota
@Academia de Studii Economice

- 2) BANCA COMERCIALA CA INTREPRINDERE
FINANCIARA
Casian Angela

- 3) BANII, ACTIVITATEA BANCARA SI ECONOMICA
Thomas Mayer, James Dusenberry

- 4) BANCILE
Simion Claude

- 5) BANCILE SI OPERATIUNI BANCARE
Hoye, Barry
- 6) EVOLUTIA ECONOMIEI MOLDOVEI:
REZULTATE, EVALUARI, PROGNOZE
Redactor: Z. Olarescu, P. Rosca

- 7) ACTE NORMATIVE BANCARE
Banca Nationala a Moldovei

- 8)BANCILE IN RELATIILE ECONOMIEI DE PIATA
Redactor: C. Bulhac, V. Valeico

- 9) Pagina electronica a BNM www.BNM.org
- 10) MONEDA, CREDIT, BANCI